

Η μάχη στον Αχυρώνα του Λιοπετρίου

Ο Αχυρώνας του Λιοπετρίου αμέσως μετά την ιστορική μάχη στις 2 Σεπτεμβρίου 1958. Άνω: Η εμπρόσθια όψη. Κάτω: Η οπίσθια όψη. Στους κύκλους διακρίνονται τα σώματα των ηρωικών νεκρών.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΥΟΣ

Γεννήθηκε στο χωριό Αυγόρου της επαρχίας Αμμοχώστου στις 16 Ιουλίου 1926. Φοίτησε στο δημοτικό σχολείο του χωριού του και αργότερα καταρτίστηκε μελετώντας θέματα θεολογίας, λογιστικής, αγγλικών και ελληνικής λογοτεχνίας. Ήταν στέ-

λεχος της ΠΕΚ και πρωτο-

στάτησε στην ίδρυση της ΣΕΚ, της ΠΕΟΝ και του θρησκευτικού συλλόγου του χωριού του. Τον Ιανουάριο του 1955 συνδέθηκε με τον Γρηγόρη Αυξεντίου. Υπήρξε ο διοργανωτής και πρώτος υπεύθυνος του αγώνα της ΕΟΚΑ στο Αυγόρου.

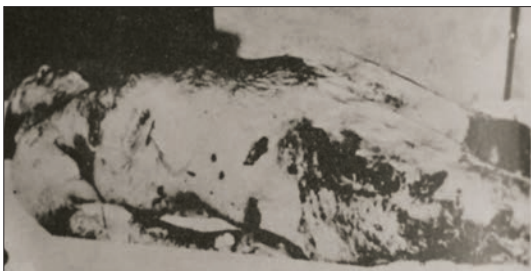
Πήρε μέρος την 1η Απριλίου 1955 στην επιχείρηση αποκοπής των ηλεκτρικών καλωδίων παρά το Αυγόρου και έπαθε σοβαρά εγκαύματα. Συνελήφθη αρκετές φορές για τη δράση του και μετά την επίθεση της ομάδας του κατά του αστυνομικού σταθμού Άχνας καταζητήθηκε. Συνελήφθη τον Νοέμβριο του 1956 και κλείστηκε στα κρατητήρια Πύλας, απ' όπου απέδρασε στις 12 Μαρτίου 1958. Συνέχισε τη δράση του ως υποτομεάρχης στην περιοχή Κοκκινοχωριών. Διακρίθηκε για την πίστη του στον Θεό και στην πατρίδα. Δείγμα του αγνού πατριωτισμού του είναι και τα πιο κάτω λόγια του:

«Την Κύπρο μας, το νησί με τον μακραίωνα πολιτισμό, το αγαπώ, γι' αυτό πάλλει η καρδιά μου και στους βωμούς του θα προσφέρω κι αυτή τη ζωή μου, αν χρειαστεί».

* * *

Αξίζει να αναφέρουμε ότι και ο αδελφός του Ανδρέα, ο Γεώργιος Κάρυος, πέθανε στις 28 Οκτωβρίου 1958 σε μάχη με τους Άγγλους. Η μητέρα του Φλουρέντζα αποχαιρέτησε το δεύτερο βήσαστάρι της με το αυτοσχέδιο δίστιχο ποιήμά της:

*«Κάθε σαράντα τζ' ένα γιον διώ εις την πατρίδα
τζ' εθπιζώ ότι σύντομα θα' ρθει Ελευθερία».*

Το κατάσπικτο από σφαίρες και λογχισμούς σώμα του Ανδρέα Κάρυου

ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΚΟΥ

Γεννήθηκε στο χωριό Λυθράγκωμη της επαρχίας Αμμοχώστου στις 25 Ιανουαρίου 1938. Μετά την αποφοίτησή του από το δημοτικό σχολείο του χωριού του φοίτησε στο Γυμνάσιο Αμμοχώστου. Μαθητής ακόμη της Ε΄

Γυμνασίου εντάχθηκε στην ΕΟΚΑ και έδρασε ως μέλος των ομάδων κρούσεως. Πήρε μέρος σε βομβιστικές επιθέσεις. Καταζητήθηκε από του Άγγλους προτού τελειώσει το Γυμνάσιο.

Τον Μάρτιο του 1957 ανέλαβε την ευθύνη του υποτομέα Άσσιας και των γύρω χωριών. Ανέπτυξε μεγάλη δραστηριότητα. Μια από τις ενέργειές του ήταν η αρπαγή γαλλικών αυτομάτων όπλων από άνδρες του γαλλικού αποσπάσματος, που είχαν κάνει επέμβαση στο Σουέζ. Όταν το καλοκαίρι του 1958 οι Τούρκοι εξαπέλυσαν συστηματικές επιθέσεις εναντίον ελληνικών περιουσιών, οργάνωσε πολιτοφυλακή των Ελλήνων στα χωριά της περιοχής του και αντέκοψε τις τουρκικές επιθέσεις.

Στις 13 Ιουλίου 1958 με προσωπική του καθοδήγηση οι αγωνιστές της Άσσιας ανατίναξαν την υδραντλία, τα υποστατικά και τις υδατοδεξαμενές, από τις οποίες υδρεύονταν οι στρατοπεδευμένες αγγλικές δυνάμεις στον αστυνομικό σταθμό Βατυλής. Στις 31 Ιουλίου 1958 ενέπεσε σε αγγλική περίπολο και πληγώθηκε στο πόδι. Αν και πληγωμένος κατόρθωσε να διαφύγει. Η δράση του συνεχίστηκε μέχρι τις 2 Σεπτεμβρίου 1958, μέρα του θανάτου του, όταν επιχείρησε ηρωική έξοδο από τον Αχυρώνα του Λιοπετρίου.

Το σώμα του Ηλία Παπακυριακού διάτρητο από σφαίρες και λοχχισμούς

ΦΩΤΗΣ ΠΙΤΤΑΣ

Γεννήθηκε στο χωριό Φρέναρος της επαρχίας Αμμοχώστου στις 28 Φεβρουαρίου 1935. Αποφοίτησε από το δημοτικό σχολείο του χωριού του, το Γυμνάσιο Αμμοχώστου και το διδασκαλικό Κολλέγιο Μόρφου. Έγινε μέλος της

ΕΟΚΑ, όταν ήταν σπουδαστής στο Κολλέγιο. Υπηρέτησε ως δάσκαλος στο δημοτικό σχολείο Άχνας και ανέπτυξε πλούσια δράση στον μαχητικό, στον οργανωτικό και στον διαφωτιστικό τομέα. Καταζητήθηκε από τους Άγγλους στις 18 Οκτωβρίου 1956.

Ως καταζητούμενος πρόσφερε πολλά στον αγώνα της ΕΟΚΑ στα χωριά Λύση, Βατυλή και Άσσια. Συνελήφθη στις 10 Ιανουαρίου 1957 και βασανίστηκε ανελέητα για 20 μέρες στις φυλακές της Αμμοχώστου. Με το αίμα που έφτυσε από τα βασανιστήρια ζωγράφισε στον τοίχο του κελιού του τη μορφή της ελευθερίας. Για τα φρικτά βασανιστήριά του μας μιλά πολύ εύγλωττα το προσωπικό του ημερολόγιο, στο οποίο κατέγραψε τις εμπειρίες του. Κλείστηκε στα καρατητήρια Κοκκινότριμιθιάς και αργότερα της Πύλας, από όπου δραπέτευσε με άλλους συναγωνιστές του στις 12 Μαρτίου 1958. Συνέχισε τη δράση του ως υποτομεάρχης στην περιοχή Λύσης. Είχε πλούσια και αποτελεσματική δράση. Οι Άγγλοι ενοχλημένοι επέβαλαν δεκαπενθήμερο κατ' οίκον περιορισμό και επιδόθηκαν σε έρευνες, χωρίς αποτέλεσμα. Στις 2 Σεπτεμβρίου 1958 έπεσε μαχόμενος για την ελευθερία της πατρίδας του στην ένδοξη μάχη του Αχυρώνα Λιοπετρίου.

Το διάτρητο από σφαίρες σώμα του Φώτη Πίττα μετά τη δραματική έξοδό του από τον Αχυρώνα

ΧΡΙΣΤΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ

Γεννήθηκε στο χωριό Λιοπέτρι της επαρχίας Αμμοχώστου στις 12 Φεβρουαρίου 1925. Φοίτησε στο δημοτικό σχολείο του χωριού του μέχρι την τετάρτη τάξη. Επειδή ήταν φιλομαθής, θρήσκος και αγνός πατριώτης, έμαθε πολλά πράγματα διαβάζοντας θρησκευτικά βιβλία και ελληνική ιστορία. Έψαλλε στην εκκλησία του χωριού του. Υπήρξε ο ιδρυτής της ΟΧΕΝ Λιοπετρίου και ο καθοδηγητής της χριστιανικής κίνησης των γύρω χωριών.

Από το 1954 εντάχθηκε σε μυστική οργάνωση, που προπαρασκεύαζε ένοπλη εξέγερση για την απελευθέρωση της Κύπρου. Τον Ιανουάριο του 1955 συνδέθηκε με τον Γρηγόρη Αυξεντίου. Εργάστηκε για τη στρατολόγηση μελών της ΕΟΚΑ. Στις αρχές Μαρτίου του 1955 ορκίστηκαν στο σπίτι του τα πρώτα μέλη της ΕΟΚΑ Λιοπετρίου.

Πήρε μέρος την 1η Απριλίου 1955 στην επίθεση που έγινε στη Δεκέλεια με υπεύθυνο τον Γρηγόρη Αυξεντίου. Την ίδια μέρα καταζητήθηκε και μέχρι τον θάνατό του έμεινε επικηρυγμένος για 5.000 λίρες. Σε όλο αυτό το διάστημα ανέπτυξε δράση στα χωριά Λιοπέτρι, Λιμνιά, Άγ. Σέργιο, Αυγόρου, Ορμήδεια, Περιστερωνοπηγή, Γαϊδουρά, Πυρκά και Πραστεϊό. Έπεσε μαχόμενος στον Αχυρώνα Λιοπετρίου για τα ιδανικά στα οποία πίστευε από την παιδική του ηλικία.

Ο Χρίστος Σαμάρας πέθανε με το χαμόγελο στα χείλη

Η μάχη στον Αχυρώνα του Λιοπετρίου

Στις 2 Σεπτεμβρίου 1958 στον Αχυρώνα του Λιοπετρίου έγινε μία από τις πιο επικές μάχες, που έδωσε η ΕΟΚΑ. Ο ταπεινός αχυρώνας χαρακτηρίστηκε «Νέο Χάνι της Γραβιάς». Για τους τέσσερις ήρωες του Αχυρώνα, τον Ανδρέα Κάρυο, τον Ηλία Παπακυριακού, τον Φώτη Πίττα και τον Χρίστο Σαμάρα, γράφει ο Αρχηγός Διγενής στα Απομνημονεύματά του: «Είναι πολύ δύσκολον εις εμέ να ξεχωρίσω μεταξύ των τεσσάρων αυτών παλληκαριών ποιός ήταν ο γενναίος των γενναίων, διότι και οι τέσσαρες συνηγωνίσθησαν την στιγμήν εκείνην ποιός θα πέθαινε γενναίωτερον».

Τα γεγονότα, που σχετίζονται με τη μάχη του Αχυρώνα και τον ηρωικό θάνατο των τεσσάρων λεβεντονιών, έχουν ως εξής:

Οι τέσσερις αγωνιστές πήγαν τη νύκτα της 30ης Αυγούστου στο Λιοπέτρι για να εκπαιδεύσουν τα εκεί μέλη της ΕΟΚΑ σε θέματα που αφορούσαν τις ενέδρες. Στις 2.00π.μ. της 1ης Σεπτεμβρίου εμφανίστηκαν κοντά στο χωριό στρατιωτικά αυτοκίνητα. Οι αγωνιστές προσπάθησαν να φύγουν από το χωριό, αλλά δεν μπόρεσαν, λόγω των στρατιωτών που συνάντησαν. Αποφάσισαν έπειτα να διασπάσουν τον κλοιό χρησιμοποιώντας αυτοκίνητο. Στη δεύτερη αυτή προσπάθειά τους αντάλλαξαν πυροβολισμούς με Άγγλους στρατιώτες, αναγκάστηκαν όμως να επιστρέψουν στο Λιοπέτρι. Γύρω στις 3.00π.μ. κατέφυγαν στον αχυρώνα του Παναγιώτη Καλλή.

Ακολούθησε κατ' οίκον περιορισμός και ανάκριση όλων των κατοίκων, που μέχρι τις 3.00μ.μ. βρίσκονταν συγκεντρωμένοι μέσα σε συρματοπλέγματα. Στον αχυρώνα έγινε έρευνα αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Στις 1.00 μετά τα μεσάνυχτα της 2ας Σεπτεμβρίου οι Άγγλοι επανήλθαν κατόπιν πληροφοριών, περικύκλωσαν τον αχυρώνα και ζητούσαν από τον ιδιοκτήτη να τους δείξει που κρύβονταν οι τέσσερις αγωνιστές. Ο ιδιοκτήτης και η οικογένειά του δεν έδωσαν καμιά πληροφορία παρά τα βασανιστήρια στα οποία υποβλήθη-

καν. Οι Άγγλοι κάλεσαν τους αγωνιστές να παραδοθούν αλλά δεν πήραν καμιά απάντηση. Στη συνέχεια, έχοντας προκάλυμμα τον ιδιοκτήτη πυροβόλησαν εντός του αχυρώνα αλλά και πάλι δεν πήραν καμιά απάντηση.

Το πρωί της 2ας Σεπτεμβρίου έγινε νέος κατ' οίκον περιορισμός και ο ιδιοκτήτης του αχυρώνα υποβλήθηκε σε νέα βασανιστήρια. Ομάδα στρατιωτών, που έφτασε κοντά στον αχυρώνα δέχτηκε πυροβολισμούς από τους τέσσερις αγωνιστές. Οι Άγγλοι τότε ζήτησαν ενισχύσεις που σύντομα ήρθαν. Οι πυροβολισμοί συνεχίζονταν και οι αγωνιστές κλήθηκαν να παραδοθούν. Ακολούθησε μικρή διακοπή και οι πυροβολισμοί επαναλήφθηκαν σφοδρότεροι. Αρκετοί στρατιώτες τραυματίστηκαν. Οι Άγγλοι έριξαν χειροβομβίδες και βόμβες χωρίς κανένα αποτέλεσμα. Ένας από τους αγωνιστές βγήκε από τον αχυρώνα πυροβολώντας αλλά φονεύθηκε από Άγγλο στρατιώτη. Οι άλλοι αγωνιστές συνέχισαν να πυροβολούν και τραυμάτισαν έναν στρατιώτη και έναν λοχαγό. Στην ανταλλαγή νέων πυροβολισμών φονεύθηκε δεύτερος αγωνιστής. Άλλοι στρατιώτες ανέβηκαν στην οροφή του αχυρώνα, όπου άνοιξαν τρύπα, έριξαν μέσα ρούχα και βενζίνη. Τα ρούχα πήραν φωτιά αλλά σε λίγο έσβησαν. Ενώ η μάχη συνεχιζόταν με αυτόματα και χειροβομβίδες, αγγλικό ελικόπτερο έριξε εμπρηστικές βόμβες και ο αχυρώνας πήρε αμέσως φωτιά. Τότε οι δύο αγωνιστές όρμησαν έξω όπου πυροβολήθηκαν και φονεύθηκαν από τους στρατιώτες.

Οι τέσσερις αγωνιστές της ΕΟΚΑ με τον ηρωικό τους θάνατο συγκίνησαν όλο τον κυπριακό λαό και προκάλεσαν παγκόσμιο θαυμασμό. Ο τόπος της θυσίας τους, στον οποίο στήθηκαν οι ανδριάντες τους, έγινε αμέσως μετά την ανεξαρτησία της Κύπρου εθνικό προσκύνημα. Σήμερα, ο αχυρώνας και η πέριξ αυλή έχουν διαμορφωθεί σε ενιαίο μνημειακό χώρο για να διαιωρίζει το μεγαλείο του ηρωισμού και της αυτοθυσίας τους.

Ο Αχυρώνας Λιοπετρίου σήμερα

Ο ιστορικός αχυρώνας και μέρος της εμπρόσθιας αυλής όπως είναι σήμερα.

Οι προτομές των τεσσάρων αγωνιστών σε εσωτερική αίθουσα του αχυρώνα.

Η διαμόρφωση του αχυρώνα και της γύρω αυλής σε ενιαίο μνημειακό χώρο έγινε με πρωτοβουλία του Συμβουλίου Ιστορικής Μνήμης Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959 σε συνεργασία με την Κοινότητα Λιοπετρίου. Τα σχέδια έγιναν από τον γλύπτη Νίκο Κουρούσι, που φιλοτέχνησε το μνημείο και τις προτομές, και την αρχιτέκτονα Μαργαρίτα Δανού.

ΣΥΜΒΟΛΙΟ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΜΝΗΜΗΣ
ΑΓΩΝΑ ΕΟΚΑ 1955-1959
ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 22305001/2/3

Γ.Τ.Π. 4/2016 – 5.000
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Εκτύπωση: Τυπογραφείο Κυπριακής Δημοκρατίας